

Doodslag in Kiezegem

Zoals verschenen in 'De Streekkrant', 19 juni 2013:

Tiense Sprokkel (327)

Doodslag in Kiezegem
 Zoals elders hebben zich in Meensel-Kiezegem dramatische gebeurtenissen voorgedaan. In deze sprokkel heb ik het echter niet over de Tweede Wereldoorlog. De schepengriffies in het rijksarchief te Leuven vermelden twee droevige feiten : de dood van Jooris Durinckx in 1777 en de gevangenneming van Jan Brussemus in 1783. In de bewerkte parochieregisters van Kiezegem lezen we dat Georgius Durinkx officieel overleed op 18 juni 1777. Zijn dood was het gevolg van een oplopende caféruzie. Jooris, afkomstig van Meensel, overleed in Kiezegem in de herberg van Peeter Simons. In de schepengriffies nr. 1330/3 staat op datum van 17 juni 1777 letterlijk dat "Jooris Durinckx gebor-

tigh ende jnnegesetene van Mensel, op sondagh lestleden totter doot geslaegen ende gequetst leyt ten huysse van Peeter Simons jnnegesetene deser baenderye, ende dat er ten selven huijse verscheyde rusien, vechtinghen ende excessen souden gebeurt syn". Er volgde onmiddellijk een onderzoek. Op 16 juni 1777 bracht chirurgijn H. Chappel uit Lubbeek zijn verslag uit. Op 18 juni 1777 volgde na de "acte van visitatie van het cadaver" het verslag van dokter Jacobs en chirurgijn J. Dars uit Tienen (SG 1330/4). De schedel van Durinckx was ingeslagen. Na het onderzoek bleek de schuldige Hendrick Trompet, de zoon van Arnold. Op 23 juli 1777 liet sieur Laurentius van Haesendonck, drossaard van de baanderij Kiezegem de dader oppakken (SG 1330/3).
www.kempeneers.org

Dr. fil. P. Kempeneers stuurde nog volgende aanvulling door :

Technische fiche

Op zondag 15 juni 1777 ontstond er een caféruzie in de herberg van Peeter Simons in Kiezegem. De herbergier werd gewond maar overleefde het voorval. Voormalige schepen Jooris Durinckx kreeg zware verwondingen en stierf. In de schepengriffies nr. 1330 bundel 3 (RA Leuven) lezen we op 17 juni 1777 dat *Jooris Durinckx gebortigh ende jnnegesetene van Mensel, op sondagh lestleden totter doot geslaegen ende gequetst leyt ten huysse van Peeter Simons jnnegesetene deser baenderye, ende dat er ten selven huijse verscheyde rusien, vechtinghen ende excessen souden gebeurt syn*. Op 18 juni schreven dokter Jacobs en chirurgijn Dars uit Tienen na d'acte van visitatie van het cadaver van den voorschreven Jooris Durinckx een verslag. Dit gebeurde eveneens door chirurgijn Chappel uit Lubbeek. Op 23 juli 1777 liet sieur Laurentius van Haesendonck drossaert deser baenderije de dader Hendrick Trompet, zoon van Arnold, aanhouden en overhoren. In het parochieregister lezen we dat *Durinkx Georgius* op 18 juni 1777 was overleden. Er gebeurde een uitgebreid onderzoek. In de schepengriffies nr. 1330 bundel 4 vinden we de verslagen van de chirurgijns en een map getiteld *Informatie preparatoir*. De informatie gebeurde op 17 juni 1777 en ging over *sekere slaegingen, mishandelingen ende quetsinghen geschiet ende gedaen aen Jooris Durinckx innegesetenen van Meensel ende aen Peeter Simons innegesetenen deser Banderije, ende over sekere rusien, vechtinghen etc. respectieve voorgevallen ende geschiet binnen dese voorschreve banderije ten huijse vanden voorschreven Peeter Simons op voorleden sondagh wesende vijftienden Junij 1777*.

De ondervraging van Jooris Durinckx kon niet plaats vinden. Deze man was *aldaer bevonden te liggen over doodt, sonder tael ofte teecken te connen geven*. Derhalve was het *onmogelyck geweest om hem te connen overhooren*.

Wel gebeurde de ondervraging van Peeter Simons, *t'synen huuse gequets te bedde liggende*, ongeveer 45 jaar oud, zoon van Peeter Simons. In de map staat zijn verklaring op de bladzijden 5 tot 23. Daarna kwam Maria Peeters aan de beurt. Zij was de dochter van Joannes, *oudt ontrent de seventigh jaeren, huijsvrouw van Peeter Simons* (blz. 23-43). Een andere getuige was Guilliam van Cauwenbergh *oudt ontrent sesensestigh jaeren, soone Joannis* (blz. 43-57). Secretaris P.R. Quirini ondertekende de verklaringen op 18 juni 1777.

Teksten

(1) Fragment uit de Informatie preparatoir (SG 1330/4).

(Peeter Simons) heeft verclaert waerachtigh te wesen het naer volgende te weten.

Dat op voorleden sondagh wesende vyfthien Junij seventhien hondert seven en seventigh ten huijse van den deponent¹ binnen dese Banderije herberghe houdende, in den naer middagh is comen drincken Jooris Durinckx innegesetenen ende gewesenen schepenen van Meensel.

Dat eenighen tijdt daer naer, aldaer oock gecomen is drincken Jean Pierre Stroobants oock innegesetenen van Meensel, neve van Arnoldus Trompet innegesetenen deser Banderije, ende alsoo cosyng germeijn² met desselfs sone Hendrick Trompet.

Dat alsdan dito Jean Pierre Stroobants eenighe woorden ofte chicanen³ gehadt ende gesejdt heeft met ende aen dito Jooris Durinckx, seggende aen dito Durinckx dat hy eenen dorpsverraeder was ende dat hy van den armen⁴ van Meensel gegeven hadde boomen, om een huijs te setten, aen Jacobus Stroobants eensgelyckx innegesetenen van Meensel, denwelcke eene plecke goet gecoght hadde van sesse a seven hondert guldens, ende dus volgens sulcx niet van doen en hadde⁵.

Dat daer op dito Durinckx geantwoordt hadde aen den voorschreven Stroobants dat hy van den heyligen Geest oock iet gehadt hadde ende alvolgens daer van, sive van dito Jacobus Stroobants, niets en moeste seggen.

Dat alsdan den selven Stroobants repliceerde dat syne moeder t'gene voormelt vanden gesejden heyligen Geest van Meensel gehaelt hadde ende te bestaen in seven schellingen en halff, maer dat hy het selve soude wedergegeven hebben als het rekeninge was, waer op den gesejden Durinckx gesejdt heeft, dat sulcx niet noodigh en was, dat het gene gegeven was, gegeven bleeff, sonder dat sy onder hun voordere woorden ofte rusie alsdan gehadt hebben.

Dat ten selven tyde aldaer ten huijse des deponents oock gecomen is dito Hendrick Trompet sone van den gesejden Arnoldus Trompet, denwelcken geordonneert ende ontfangen hebbende van Maria Peeters huijsvrouw des deponents eene pinte bier ende gewaer wordende ende siende den voorschreven Jooris Durinckx, den selven Durinckx seffens met de voorschreve pinte bier aengerant ende gedregen heeft met de selve pinte bier ende oock met vuyjste te slaeghen, seggende hontsfot⁶, deugniet, hem alsoo met die pint in de hant, toe springende, wanneer den deponent tusschen byde gecomen is om hem van dito Durinckx te separeren ende afte houden, als wanneer den gesejden Hendrick Trompet den deponent seffens aengerant, gepacht ende ter aerde geslaegen ende geworpen heeft ende soodanigh mishandelt heeft dat hy halff in onmacht weynighen tyd gelegen heeft.

¹ De deponent: getuige, diegene die een verklaring aflegt.

² Germeijn: uit Latijn germanus, zijn volle neef.

³ Chicane: kleingeestige aanmerking.

⁴ Armen: Armentafel, Tafel van de Heilige Geest.

⁵ Niet van doen en hadde: gebruikelijke dubbele ontkenning, "niet van doen had".

⁶ Hondsvot: geslachtsdeel van een teefje, zwaar scheldwoord voor een verachtelijk persoon.

Dat hy tot syn selven comende ende aen de deure gaende om de locht te scheppen, dito Hendrick Trompet hem wederom toegeschoten is met eenen jongen popelier boomstamme die hy in de weijde over de deure des huijse des deponents op den candt afgesneden hadde, waer mede den selven Trompet aen den deponent eenighe slaegen op syn hoofft toegebracht heeft ende soo diergelyck geslaegen heeft dat hy eenigen tyd heel in onmacht ende uyt syn selven gelegen heeft.

Dat den selven Trompet alsdan met den geseiden boom ofte boomstam aen den deponent verscheyde slaegen toegebracht heeft sonder te connen seggen hoe veel, ende daer by aen den deponent geslaegen heeft eene groote wonde ofte gat in syn hoofft met eenighe contusien⁷, ende nevens syne ooghe een deel van syn vel met vleesch afgeslaegen heeft ende daer en boven syne armen ende beenen contagieus en blauw geslaegen heeft, van allent' welck den deponent tot heden toe nogh te bedde is liggende onder handen van twee chirurgijns, verclaerende den deponent niet te weten hoe ende op wat manieren den geseiden Trompet sigh uyt syn huys geretireert heeft.

Verclaerende den deponent gesien te hebben dat, doen den geseiden Hendrick Trompet hem deponent in de voorschreve eerste reyse aenrande, dat alsdan den voorschreven Jean Pierre Stroobants op nemende de tanghe in de schouw daer mede twee slaegen toegebracht heeft stommelinx ende sonder iet te segghen, ende sonder dat den deponent die door dese aenrandinghe conde beletten aen ende op het hoofft van den voorschreven Jooris Durinckx, ende daer mede veroorsaect heeft op het hoofft van dito Durinckx eenighe wonden waer van denselven ter aerde gevallen is ende tot op heden als ter doot is blyven liggen, vloedende het bloedt der selve wonden door t'huijs des deponents.

Verclaerende den deponent gehoort te hebben dat Hendrick Trompet geseyt heeft aen den voorschreven Jooris Durinckx, doen hy hem sagh, en aenrande, hontsfot, deugniet, gy syt D'oorsaecke dat t'huijs die rusie is over dyen hondt.

Dat geduerende de voorschreve actien ten huysse des deponents maer en waeren Guilliam van Cauwenbergh innegesetenen van Kieseghem, den voorschreven Durinckx, de huysvrouwe des deponents, dito Jean Pierre Stroobants ende den voorschreven Hendrick Trompet.

Verclaerende den deponent dat op gisteren seshien Junij 1777 in den naer middagh ontrent twee uren salvo justo⁸ t'synen huijse gecomen is sieur Timmermans meyer deser Baenderye by hem wesende Arnoldus Trompet, om het voorschreve Lichaem van Jooris Durinckx t'arresteren ende te calangieren⁹, gelyck hy in der daet oock gedaen heeft, dat alsdan den voorschreven Trompet heeft beginnen te vloecken ende sweiren, seggende aen den selven meijer dat hy niet en conde calangieren, maer dat hy als jonghsten schepenen conde calangieren ende alsdan soodaenigh ende vreeselyck gevloeckt ende gesweirt heeft, dat den meyer hem moeste berispen ende seggen van hem te calangieren.

Dat den selven Arnoldus Trompet tusschen sulcke vloecken ende sweiren oock geseijt heeft dat hy voor syne jongens coste insetten vier duijsent guldens om te procederen.

Verclaerende den deponent niet meer over t'gene voorschreve te weten, soo voordeeligh als naerdeeligh, belastinghen als tot ontlastinghen, gevende voor reden van wetenschap de gene resulterende uyt dese sijne depositie et habita lectura persistit et signavit¹⁰, onderteekent met het handtmerckt van Peeter Simons by forme van een cruys, verclaerende tegenwoordigh door syne onpasselyckheydt syne ordinaire signature niet te connen stellen.

Actum Dato et Coram als hier voorens vermeldt, was onderteekent F. Timmermans meijer, Librecht Schollen, met het handtmerckt van Jacobus Cockx by forme van een cruys, verclaerende niet te connen schryven. Leeger stont my Present, sign. P.R. Quirini Secretaris 1777.

⁷ Contusie: kneuzing, kwetsing.

⁸ Salvo justo: ongeveer.

⁹ Calangieren: bekeuren, betichten.

¹⁰ Na lezing van de verklaring houdt hij staande en heeft hij getekend.

(2) Verslag van dr. Jacobs en chirurgijn Dars (SG 1330/4).

Naer den 18 der maendt junij 1777 ter presentie van den heere Van Haesendonck, drossart der heerlyckhydt Kiesegem, ende die schepenen Jacobus Cox ende Librecht Schollen, gevisiteert te hebben het cadaver van wylen Jooris Durinckx, soo hebben wy aldaer bevonden eene groote fracture met groote impressie op het lincker os parietal¹¹ ontrent de suture coronal¹²; het cranium¹³ afgelicht hebbende hebben wy den dura ende pia mater¹⁴ geopent, hebben wy bevonden het cerebrum¹⁵ grootelyx gedilacereert¹⁶; item hebben wy bevonden onder de pia mater een extra quantiteyt geextravaseert¹⁷ bloedt, welck bloedt sig extendeerde¹⁸ tot op het corpus callosum¹⁹, desvolgens dat de doodt infallibiler²⁰ hier op moest volgen. In teecken der waerhydt hebben wy dit onderteekent. Thinen hac ja²¹ julij 1777.

C.P. Jacobs.

J. Dars, chirurgij jure tot Thienen.

(3) Verslag van chirurgijn Chappel (SG 1330/4).

Op heden desen 16 juni seventien honder seven en seventige ben ik geroopen geweest bij Georgius Durinckx sijnde ten huijse van Petrus Simons, den welcken een fracture hadde met morselinge²² van het opperste van het os parietael, welcke breucke soo daenigh was, dat sij eene compresse²³ gemakt heeft door den dura ende pia mater met quetsinge ende extravasatie in de grove hersen wecke stucken beens den seven thienden juni sijn uijt gehaelt geweest door mij ende den chirurgijn J. Dars chirurgijn der stat Thienen ende in de visitatie hebben wij veel geronne bloet gevonden in de hersenen.

H. Chappel chir. juré in Lubbeek.

Omgezet te Tienen, zonnewende 21 juni 2013.

Dr. Paul Kempeneers.

www.kempeneers.org

¹¹ Os parietale: wandbeen.

¹² Suture coronal: schedelnaad.

¹³ Cranium: het benig gedeelte van de schedel.

¹⁴ Dura en pia mater: het harde en zachte hersenvlies.

¹⁵ Cerebrum: de grote hersenen.

¹⁶ Gedilacereert: vaneen gescheurd.

¹⁷ Geextravaseert: uitgestort.

¹⁸ Sig extendeerde: zich uitbreidde.

¹⁹ Corpus callosum: de 'balk' in de grote hersenen, de vezelmasse die de beide hersenhelften met elkaar verbindt).

²⁰ Infallibiler: volstrekt zeker, cf. Fr. infallibilité, onfeilbaarheid.

²¹ ja: prima, de eerste.

²² Morselinge: verbrijzeling.

²³ Compresse: samendrukking.